

Avaluació del model RNR al CP Quatre Camins:

conducta violenta, tractament i reincidència

CEJFE + Equip EAV CPQC

Sessió d'Investigació. Avaluació de Polítiques públiques
6 d'octubre de 2022

Generalitat de Catalunya
Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada

Preguntes a contestar

El model RNR: què és i per què en parlem?

Funciona? (amb criteris d'eficiència i eficàcia)

Els dubtes amb el model

El futur i els reptes

Preguntes a contestar

El model RNR: què és i per què en parlem?

Funciona? (amb criteris d'eficiència i eficàcia)

Els dubtes amb el model

El futur i els reptes

El model RNR

Professor Ioan Durnescu

El model RNR: què és?

RNR (Risc, Necessitat, Responsivitat)

↓
RISC

A més risc, més intervenció

A menys risc, menys intervenció

Risc Alt: 10,9%

Risc Mitjà: 18,3%

Risc Baix: 70,8%

El model RNR: què és?

RNR (Risc, Necessitat, Responsivitat)

NECESSITAT

Es prioritza la intervenció sobre les necessitats (criminògenes), no sobre el delicte comès.

La intervenció s'adapta al temps disponible

La intervenció no és finalista (algú la continuarà fora)

El model RNR: què és?

RNR (Risc, Necessitat, Responsivitat)

NECESSITAT

Es prioritza la intervenció sobre les necessitats (criminògenes), no sobre el delicte.

Risc **baix** delinqüents **sexuals**: 65% Tractament esp.
37 % Cap permís

Risc **baix** delinqüents **VIGE**: 37% Tractament esp.
37% Cap permís

El model RNR: què és?

RNR (Risc, Necessitat, Responsivitat)

RESPONSIVITAT

Adaptat a les característiques individuals dels subjectes (perspectiva de gènere, estrangeria, nivell intel·lectual, etc.)

El model RNR: per què en parlem?

Es diu que es fa

S'aplica *RisCanvi*, però:

Gestió del risc igual que s'ha fet sempre

No hi ha avaluació de resultats

Les conclusions s'extreuen de les percepcions

Es fa

S'aplica *RisCanvi*, i:

Canvi de paradigma

Hi ha avaluació

Hi ha rendiment de comptes

El model RNR: per què en parlem?

Risc baix: proposta inicial o ràpida de 3r grau

Intervenció centrada en el individu: **només** fan programa de violència risc alt/mitjà

Inici programa proper a $\frac{1}{4}$ part condemna i accés permisos

Canvi de paradigma

Model *clàssic*

Centrat en el delictes: **tots** delinqüents violents fan programa específic

Inici del programa de tractament amb la condemna molt avançada

Dificultats per obtenir permisos ordinaris i accés a medi obert

Preguntes a contestar

El model RNR: què és i per què en parlem?

Funciona? (amb criteris d'eficiència i eficàcia)

Els dubtes amb el model

El futur i els reptes

Model d'Anàlisi en la recerca

---

any 2015

Model Clàssic
(grup control)

Sobrecàrrega d'intervencions

anys 2016/ 2017 i següents

Model RNR
(grup estudi)

Especialització en els casos de risc

EAV
Equip d'Avaluació en Violències

Altres especificitats d'intervenció
(complexitat del cas)

Model d'Anàlisi en la recerca

any 2015

anys 2016 /2017

Model Clàssic
(grup control)

Model RNR
(grup estudi)

PROGRAMA TRACTAMENT VIOLÈNCIA

ITINERARI
ESTÀNDARD o 3R GRAU

EVOLUCIÓ

EVOLUCIÓ

Resultats d'eficiència (1r estudi 2018)

n= 45

n= 76

Característiques similars els dos grups abans d'aplicar el model RNR

Millores en el grup *RNR* al cap de 6 mesos de finalitzar el programa de tractament de violències respecte el grup *clàssic*

- ✓ Un 30,3% es classifica ja inicialment en 3r grau
- ✓ Absència de regressions de grau
- ✓ Es produeix una reducció significativa d'incidents
- ✓ Reducció d'expedients disciplinaris per faltes greus
- ✓ Millora en la conducta (reducció de valoracions negatives en el SAM)
- ✓ Millora en la motivació pel canvi entre l'M1 i l'M3
- ✓ S'ha reduït el temps que passa fins que es fa el programa de tractament

Resultats d'eficàcia: reincidència (2n estudi 2022)

Seguiment 2,4 anys

Model Clàssic
(grup control)

15,8%

10,5%

Seguiment 2,8 anys

Model RNR
(grup estudi)

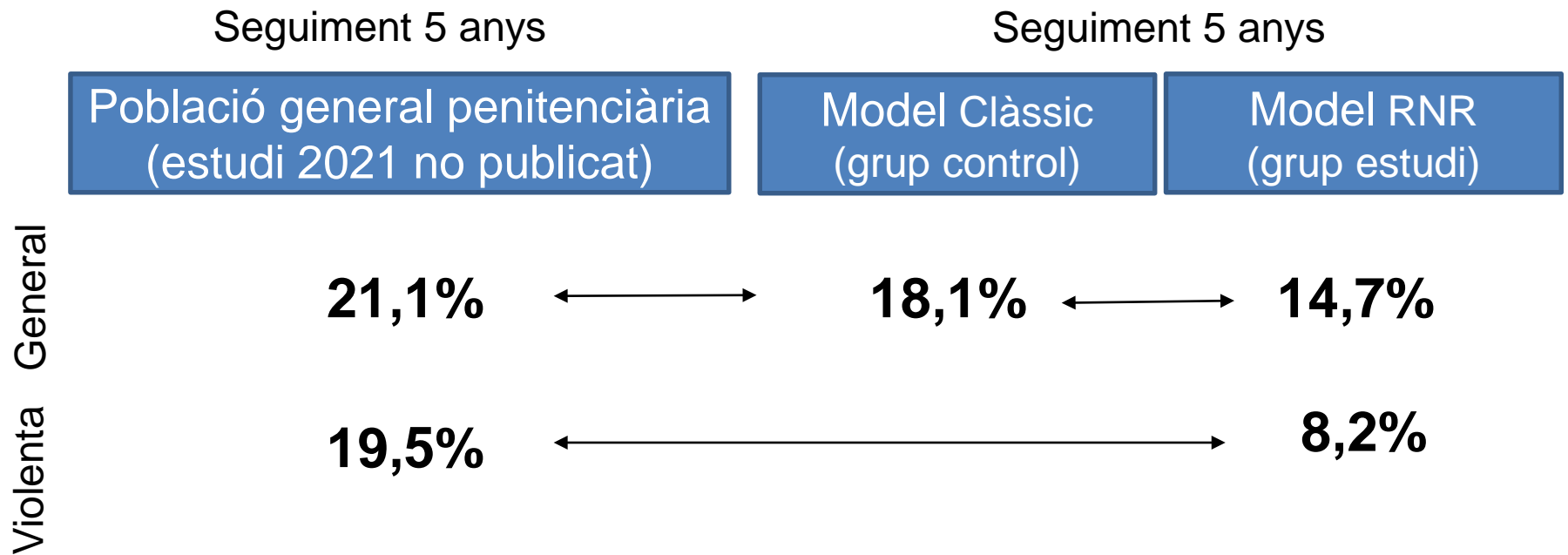
13,4%

7,5%

Violenta General

- 9 de cada 10 no han tornat al sistema d'execució penal
- 51,4% no han fet el programa de tractament de violències (expressament) i presenten millors resultats

Resultats d'impacte: reincidència (2n estudi 2022)

En una presó com CPQC (1.200 presos) aplicar el model RNR suposa:

- Reducció de 46 reincidents
- Estalvi de 85 anys de NO estada a la presó
- Estalvi d'un rang entre 13-20 víctimes per delictes violents

Resultats d'impacte: reincidència (2n estudi 2022)

Comparativa	CPQC (RNR)	resta de	centres penitenciaris
Accés a 3r grau	69,2%	↔	52,0%
Taxa reincidència 3r grau	6,7%	↔	19,1% (taxa 2014)

Pacificació de la presó

Comparativa	CPQC (RNR) perfil dur	respecte	CPQC (Model Clàssic) perfil tou
Conflictes amb interns	25,7%	↔	27,3%
Expedients disciplinaris	57,5%	↔	64,9%

Resultats: aspectes mantenir / millorar

- S'ha escurçat molt el temps que es triga en fer el programa de tractament. La meitat dels condemnats ja ho fa dins del primer any

La resta encara ho comença a fer de mitjana a 1/3 part de la condemna i valdria la pena que fos a 1/4 part de la condemna

- S'ha escurçat molt el temps que es triga en iniciar la cadena permissiva (donar permisos ordinaris i facilitar la sortida esglaonada des de medi obert). El 51,5% ja ho té en el M3.

La resta encara costa molt accelerar-ho i es continua equiparant al model clàssic

Es reproduïx aquest esquema igualment a l'accés a 3r grau i a la LC

Resultats: aspectes a consolidar. Equip EAV

L'existència de l'EAV s'ha mostrat com un valor afegit, útil i eficient perquè:

- Des de l'expertesa s'ha reforçat els equips de tractament dels mòduls, que han viscut el mentoratge i el suport com un valor positiu
- S'han reforçat la presa de decisions i la coherència en la gestió dels casos A CURT TERMINI. A llarg termini encara hi ha reminiscències i prevencions
- En els casos de derivació inicial a 3r grau, s'ha garantit la uniformitat en el traspàs d'informació i objectius de treball amb els interns, tot i que externament el tipus de delictes fossin greus (no el risc)

Conclusions destacades

El canvi de model ha suposat:

- ✓ **Reduir el temps d'estada a la presó**
- ✓ **Avançar la sortida en 3r grau**
- ✓ **No fer programa especialitzat de violències**
- ✓ **Avançar l'inici del programa de tractament**
- ✓ **Pacificar la presó**
- ✓ **Disminució significativa de la reincidència**
- ✓ **Apuntar indicadors d'eficàcia molt prometedors**

Preguntes a contestar

El model RNR: què és i per què en parlem?

Funciona? (amb criteris d'eficiència i eficàcia)

Els dubtes amb el model RNR

El futur i els reptes

Desconfiança cap l'eina RisCanvi i el model RNR

El *RisCanvi* dona *baix* però....

“no me'l crec: ha matat a la seva dona. Com pot ser que surti baix?”

“si llegeixes el testimoni de sentència, és que l'ha fet molt grossa. Encara no ha passat prou temps i no s'entendria que proposéssim beneficis penitenciaris”

“progressió de grau denegada per esforç reparador insuficient”

“massa temps en medi obert o llibertat condicional no és bo. Acaben regressant”

Complexitat: manca de confiança en RisCanvi??

El *RisCanvi* dona *baix* però....

FORMACIÓ

H₁: No es coneixen prou bé les definicions de factors i per tant no es recullen bé les evidències

ALGORITME

H₂: La capacitat predictiva de l'instrument no és bona i s'hauria de buscar eines més fines

MITES

H₃: L'experiència és un grau i el que hi treballa és millor que un algoritme que reincidirà

SUPORT

H₄: No hi ha sensibilitat per assumir propostes de medi obert i jutges i fiscals s'hi oposen

H₅: el risc és massa elevat per jugar-se-la

Preguntes a contestar

El model RNR: què és i per què en parlem?

Funciona? (amb criteris d'eficiència i eficàcia)

Els dubtes amb el model

El futur i els reptes

Tractament penitenciari: en negatiu

Debilitats

- Equips professionals poc fidelitzats amb el model
- Equips de comandament gens entrenats per dur correctament la gestió del risc i dirigir equips
- Direccions ambivalents amb l'encàrrec de reinserció front el de seguretat (no són en absolut contradictoris)
- Polítiques penitenciàries difuses, dèbils i canviant

Amenaces

- Populisme punitiu (enduriment de mesures sense evidències)
- Jutges i fiscals amb actituds poc obertes a col·laborar amb equips interdisciplinars
- Cessió a les pressions dels *stakeholders* amb interessos corporatius i gens alineats amb les polítiques de reinserció
- No fer cas a les iniciatives talentoses: les oportunitats desaprofitades son terra cremada

Tractament penitenciari: en positiu

Fortaleses

- El model funciona: repliquem-lo
- Mantenim la dinàmica engegada d'avaluar polítiques públiques com a millor eina d'innovació
- RisCanvi és una bona eina diagnòstica: millorem el seu ús

Oportunitats

- Tenim evidències: expliquem-les als *stakeholders* (involucrats) per que s'alineïn amb el model
- Implementem innovacions i millores funcionals de manera sistemàtica, avaluada i amb conseqüències
- Promocionem la sortida progressiva en el compliment premiant als centres que la duguin a terme

Moltes gràcies!

Segueix-nos a: @cejfe Cejfe

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

